

יתן". ועל זה שאלו בבית המדרש: **מנא לן?** (10)

ואמר רבי שמעון בן לקיש: **אתיא ערך ערך מערכין**. דילפינן בתורת כהנים: יכול אם אמר ערך פלוני עלי ומת, יהא פטור, תלמוד לומר "יעריכנו" אפילו מת, ואף כאן כי מת לאחר שלשים נתחייב האב בפדיונו. (11)

ורב דימי אמר רבי יונתן: **"וכל בכור בנך תפדה, ולא יראו פני ריקם"**, וילפינן ריקם ריקם:

מה להלן, גבי עולת ראייה, יורשין חייבין, שהרי עולת חובה היא, וגבי עולת חובה תנן [סוף פרק ב דקינים] "האשה [יולדת] שהביאה חטאתה ומתה, יביאו יורשין

[שמות לד כ]: **"כל בכור בנך תפדה, ולא יראו פני ריקם"**, ויליף "ריקם ריקם" מעולת ראייה [שמתחייב להביא כל עולה לרגל] שנאמר בה "ולא יראו פני ריקם":

מה עולת ראייה חייב באחריותה, (9) אף פדיון הבן חייב באחריותו.

מתקיף לה רב פפא: וכי צריך עוד קרא לקרא קיים, והרי במשנה הובא מקרא ללמוד שחייב באחריותו, ולמה לי מקרא אחר!?

אלא אמר רב פפא: הא שחייב באחריותו, כדקתני טעמא במשנתנו: "יחיה לך, אך פדה תפדה", וכי איתמר דריש לקיש ודרכי יונתן ארישא איתמר, ששנינו ברישא [מט א]:

מת לאחר שלשים יום, אף על פי שלא נתן,

ריקם ריקם" דפשוטו של מקרא קאי על הבכור, שאם לא כן אין זו גזירה שוה אלא היקש. וכן היה נראה גם מלשון רש"י כאן: אבל מ"לא יראו" דבכור לא הוה שמעינן [דחייב באחריותו] אף ללא הגזירה שוה, ומשום שאם לא כן הרי נראה ריקם], דההוא לאו פנים ממש קאמר דהא לאו בעזרה מייתי לה, דלכהן יהיב לה, והוה אמינא דבהפרשה סגי' לה, ונראה מלשונו דאבכור קאי.

10. בפשוטו משמע מכאן שגדר פדיון הבן הוא גדר "פדיון" וכמו שהובא בשם השערי ישר בהערות כמה פעמים, שאם אינו אלא חיוב ממון, מה איכפת לן שמת הבן. וראה עוד בהערות שבהמשך הסוגיא.

11. א. נתבאר על פי רש"י. אך רבינו גרשום פירש: אתיא ערך ערך מערכין: מה להלן יורשין חייבין, כדתנן במסכת ערכין: האומר ערכו של

הוא: הכל מודים בערכין דאף על גב דלא אמר עלי מחייב [באחריות], דכתיב "ונתן את הערך ביום ההוא". ופירש שם רש"י: תלמוד לומר: אין ערכין קדושים עד שעת נתינה, וברש"י שם פירש גם את אופן הדרשה, ראה שם.

9. א. פירש רש"י: דהא חובה היא עליה, דלא גרעה מנדר שאם מתה או נגנבה חייב באחריותה, דכמאן דטעין ליה אכתפיה דמי, ועוד, דכתיב: "לא יראו פני ריקם", ואם מתה או נגנבה ולא פרע ליה, אישתכח דאיתחזוי ריקם בעזרה.

ב. כתב רש"י בחומש על הפסוק הנזכר: לפי פשוטו של מקרא דבר בפני עצמו הוא, ואינו מוסב על הבכור, שאין במצות בכור ראיית פנים. אלא אזהרה אחרת היא: וכשתעלו לרגל לראות לא יראו פני ריקם מצוה עליכם להביא עולת ראיית פנים.

ולכאורה היה נראה מלשון הגמרא: "ויליף